

Onderwijssysteem

Italië

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Italië. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Italië met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

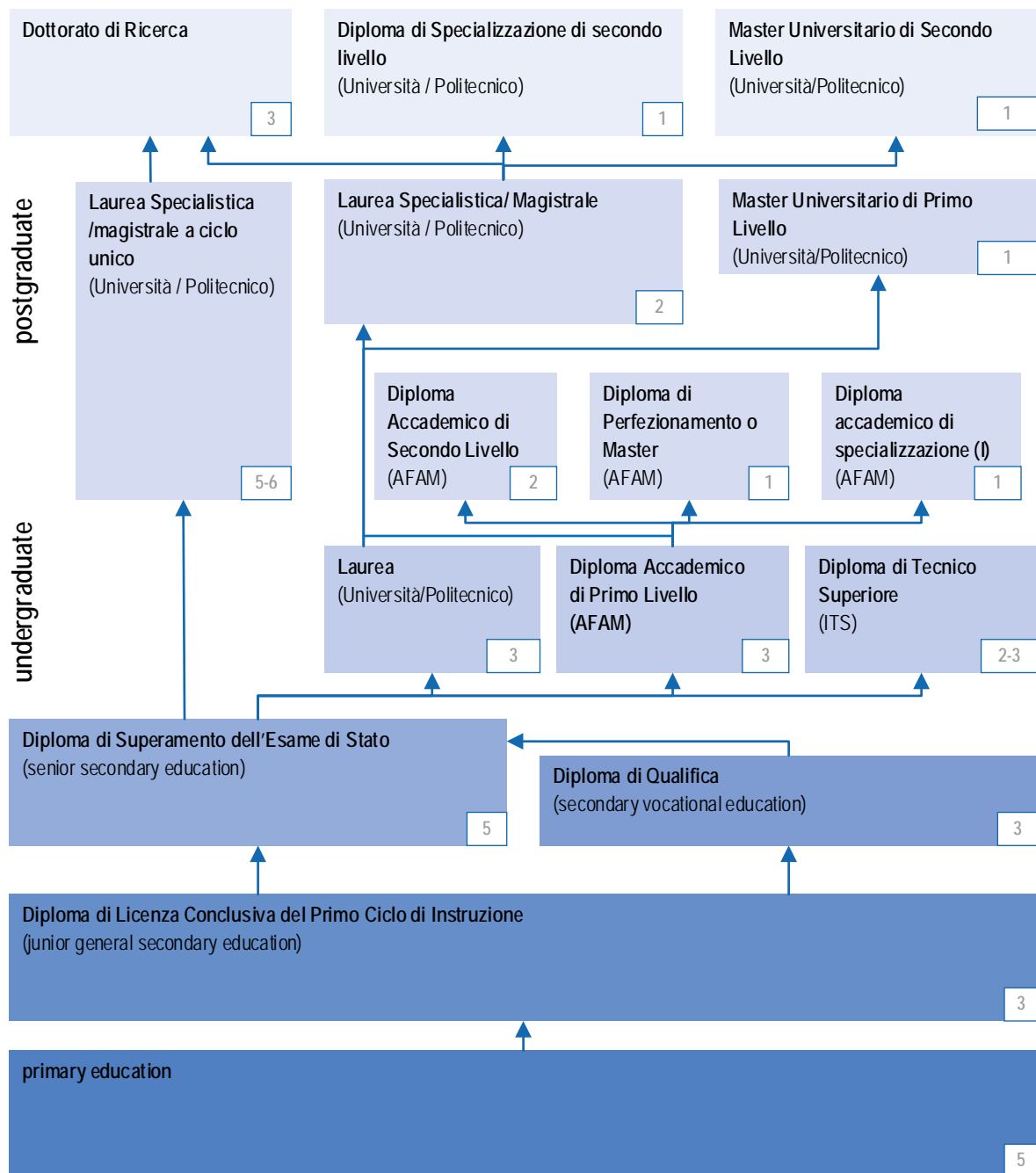
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Onderwijssysteem Italië

0 Duur van de opleiding

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's en het vergelijkbare niveau in het kwalificatieraamwerk voor de Europese Hoger Onderwijsruimte (EHEA-QF). De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma en EHEA-QF niveau		Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
<i>Diploma di Qualifica</i>		mbo-diploma (kwalificatieniveau 2-4)	2-4	2-4
<i>Diploma di Superamento dell'Esame di Stato Conclusivo dei Corsi di Istruzione Secondario Superiore</i> (uitgereikt door een liceo classico/scientifico/linguistico/scienze umane)		vwo-diploma	4+	4
<i>Laurea</i>	1 st	bachelorgraad in het wo	6	6
<i>Diploma Accademico di primo livello</i>	1 st	bachelorgraad in het hbo (kunstonderwijs)	6	6
<i>Laurea Specialistica/Magistrale</i>	2 nd	mastergraad in het wo	7	7
<i>Diploma Accademico di secondo livello</i>	2 nd	mastergraad in het hbo (kunstonderwijs)	7	7
<i>Master Universitario di primo livello</i>	2 nd	mastergraad in het wo of hbo	7	7
<i>Diploma Accademico di Specializzazione</i>	2 nd	mastergraad in het hbo (kunstonderwijs)	7	7
<i>Diploma di Perfezionamento o Master</i>	2 nd	mastergraad in het hbo (kunstonderwijs)	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan geen rechten kunnen worden ontleend.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk. EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of

-inhoud, maar wel over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.

- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijssysteem Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

Italië is een democratische republiek met als staatshoofd een gekozen president. Het heeft een tweekamer parlement dat bestaat uit de *Senato della Repubblica* (Senaat) en de *Camera dei Deputati* (Huis van Afgevaardigden). Het land is onderverdeeld in 20 regio's waarvan er 5 een autonome status bezitten.

Het wettelijk kader voor het onderwijs ligt verankerd in een aantal artikelen in de Italiaanse grondwet. Deze gaan onder meer over de vrijheid van onderwijs, de plicht van de staat om te voorzien in onderwijsinstellingen van elk type en niveau, het recht van universiteiten, academies en hogere culturele instellingen om onafhankelijk hun eigen regels vast te stellen en het recht en de plicht van ouders om onderwijs aan hun kinderen beschikbaar te stellen.

Het *Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (MIUR), ministerie van Onderwijs, Universiteiten en Onderzoek, is verantwoordelijk voor het universitaire onderwijs. Onder de verantwoordelijkheden vallen: de planning van onderzoeksinstituten, coördinatie, algemene regels voor de financiering, harmonisering met het Europese systeem (Bolognaproces) en de vereisten voor toelating tot de universiteit. Universiteiten hebben een zeer grote mate van autonomie inzake management, financiën en de manier waarop het onderwijs wordt aangeboden.

Sinds 1998 zijn veel van de verantwoordelijkheden voor het niet-universitair onderwijs van het MIUR gedelegeerd naar regionale en lokale overheden. Het ministerie is nog steeds verantwoordelijk voor de criteria betreffende de organisatie en evaluatie van het scholensysteem, het vaststellen en toekennen van financiële middelen en voor de allocatie van het schoolpersoneel. De regio's zijn verantwoordelijk voor onder andere de planning van het onderwijsaanbod, de opzet van het scholenaanbod, het vaststellen van de schoolkalender en het organiseren van beroepsonderwijs.

In het hoger onderwijs hebben sinds 1999 een aantal belangrijke hervormingen plaatsgevonden. Een eerste hervorming is de introductie van het binaire systeem dat bestaat uit het universitair onderwijs (bestaand uit 3 niveaus) enerzijds en het postsecundaire beroepsonderwijs anderzijds. Een tweede hervorming betreft de invoering van een *credit system*, in navolging van het *European Credit Transfer System* (ECTS), met als doel flexibiliteit van curricula en verbeterde continuïteit van onderwijsprogramma's. Een derde innovatie is de introductie van een kwaliteitsgarantiesysteem dat bestaat uit een evaluatieorgaan binnen iedere universiteit.

Sinds 2000 is de duur van het verplicht onderwijs verlengd van 8 naar 9 jaar voor de leeftijdsgroep van 6 tot 15 jaar. De voertaal in het onderwijs is het Italiaans en in enkele gevallen Duits (in enkele noordelijke streken van het land, waar de bevolking overwegend Duitstalig is).

Het schooljaar voor wat betreft primair en secundair onderwijs loopt van 1 september t/m 31 augustus. Het academisch jaar voor het hoger onderwijs verschilt per instelling van 1 oktober of 1 november t/m 31 september of 31 oktober.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Het kleuteronderwijs in Italië omvat de leeftijdsgroep van 3 tot en met 5 jaar. Dit is een niet verplichte vorm van onderwijs.

Het basis- en voortgezet onderwijs is sinds 2003 onderverdeeld in 2 cycli. De eerste cyclus bevat het lager onderwijs (*scuola primaria*) en de onderbouw van het voortgezet onderwijs (*scuola secondaria di primo grado*). De *scuola primaria* duurt 5 jaar (leeftijdsgroep 6-11 jaar) en leerlingen stromen hierna automatisch de onderbouw van het voortgezet onderwijs in. De onderbouw heeft een duur van 3 jaar. Aan het einde van het derde jaar doen leerlingen mee aan de nationale examens: *esame di stato conclusivo di primo ciclo di istruzione*. Wanneer zij slagen wordt het *Diploma di Licenza Conclusiva del Primo Ciclo di Istruzione* uitgereikt (voorheen het *Diploma di Licenza della Scuola Media*). Het niveau van dit diploma komt in Nederlandse termen overeen met dat van enkele jaren algemeen vormend voortgezet onderwijs. Een nauwkeuriger vaststelling van het door een leerling bereikte niveau is zonder toetsing van de verworven kennis niet te geven.

De tweede cyclus betreft de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Deze heeft een duur van 5 jaar. Een leerling kan, binnen de bovenbouw, onderwijs volgen aan 3 typen scholen: lycea (*licei*), technische instituten (*istituti tecnici*) en beroepsvormende onderwijsinstellingen (*istituti professionali*). In 2010 is in de 2^e cyclus een hervorming doorgevoerd (*Riforma Gelmini*). De grootste veranderingen zijn met name het aantal *licei* en het aantal mogelijke studierichtingen binnen de schooltypes. Het aantal studierichtingen is in alle gevallen sterk verminderd.

Licei

Vanaf het studiejaar 2010-2011 zijn er 6 typen lycea:

1. *Liceo Scientifico* (wetenschappelijke training). Bij dit schooltype is ook de optie *scienze applicate* mogelijk (toegepaste wetenschappen).
2. *Liceo Classico* (geesteswetenschappen en de klassieke talen).
3. *Liceo Linguistico* (moderne vreemde talen, Italiaans en Latijn).

4. *Liceo Artistico* (kunstonderwijs, voorheen het *Istituto d'Arte*). Bij dit schooltype kan een leerling kiezen uit 6 richtingen: *arti figurative, architettura e ambiente, design, audiovisivo e multimediale, grafica, scenografia*.
5. *Liceo musicale e coreutico* (muziek en dans).
6. *Liceo delle scienze umane* (humane wetenschappen). Bij dit schooltype is ook de optie *economico-sociale* mogelijk (sociaal-economisch).

Istituto Tecnico

Binnen het *istituto tecnico* kan een leerling kiezen uit een economische richting of een technische richting, waarbinnen respectievelijk 2 en 9 specialisaties mogelijk zijn.

De bovengenoemde types voortgezet onderwijs worden afgesloten met het *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato conclusivo dei Corsi di Istruzione Secondaria Superiore*.

Het niveau van het *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato conclusivo dei Corsi di Istruzione Secondaria Superiore*, behaald aan een *liceo classico/scientifico/linguistico/scienze umane*, is vergelijkbaar met dat van een vwo-diploma.

De curricula aangeboden door de resterende *licei* en de *istituti tecnici* verschillen van de curricula die worden aangeboden door een *liceo classico/ scientifico/ linguistico/ scienze umane* met betrekking tot de omvang van de algemeen vormende component. Bijgevolg kan de waardering van het bovengenoemde diploma, indien uitgegeven door een *liceo artistico, musicale e coreutico* of een *istituto tecnico* variëren afhankelijk van de inhoud van het programma. Het niveau kan daarom beter per geval worden bepaald.

Beroepsgericht voortgezet onderwijs

Het *Istituto Professionale* heeft ook een studieduur van 5 jaar. Voor een goede aansluiting met de arbeidsmarkt is er echter voor gekozen dat leerlingen de mogelijkheid hebben eerder te stoppen. Na 3 jaar kan een leerling de opleiding afsluiten met een *Diploma di Qualifica*. Wanneer leerlingen aan het einde van het vijfde jaar slagen voor de nationale examens wordt het *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato conclusivo dei Corsi di Istruzione Secondaria Superiore* behaald. Met dit diploma hebben zij ook toegang tot het hoger onderwijs.

Het niveau van het *Diploma di Qualifica* is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 2, 3 of 4, afhankelijk van de opleidingsduur en richting.

■ Toelating hoger onderwijs

Vanaf 1999 leggen de leerlingen aan het eind van het algemeen vormend en het middelbaar beroepsonderwijs (5 jaar) het *Esame di Stato* af en behalen zij, indien succesvol, het *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato*. Hieraan wordt de naam van de gevolgde richting, bijvoorbeeld *del corso di studio di Liceo Classico* toegevoegd. Alleen dit diploma geeft toegang tot het hoger onderwijs.

■ Hoger onderwijs

Hoger onderwijs wordt gegeven aan universiteiten en *polytechnics (politecnici)*. Daarnaast zijn er onderwijsinstellingen voor opleidingen op het gebied van kunst en muziek (*Alta Formazione Artistica e Musicale, AFAM*), hoger technisch onderwijs (*Istituti Tecnici Superiori, ITS*), hogere beroepsopleidingen op het gebied van bijvoorbeeld handel, landbouw en dienstverlening, militaire academies, centrale instituten voor cultureel erfgoed en hogere scholen voor tolk/vertalers.

■ Universitair onderwijs

Voor toelating is een *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato* vereist. Voor sommige studierichtingen gelden aanvullende eisen, in het bijzonder bij de numerus-clausus richtingen. Voor studierichtingen zoals tandheelkunde, geneeskunde, architectuur is er een toelatingstoets waar de inhoudelijke kennis wordt getoetst over voor de opleiding relevante vakken

Met ingang van het academisch jaar 2001-2002 is men van start gegaan met de herstructurering van het hoger onderwijs door de invoering van de bachelor-masterstructuur. Alleen studenten die reeds in 2000–2001 met de studie waren begonnen, konden volgens het "oude" systeem de studie voltooien en het *Laurea di Dottore* of *Diploma Universitario* behalen.

In het nieuwe systeem heten de opleidingen op het eerste niveau *Corsi di Laurea*. Deze zijn gericht op een adequate beheersing van wetenschappelijke methoden en technieken. De duur is 3 jaar (180 ECTS-credits) en de opleidingen leiden tot de graad van *Laurea*.

Het niveau van de *Laurea* (EHEA-QF 1e cyclus/EQF-niveau 6) is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs. Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EQF-niveaus.

Op het tweede niveau zijn er de volgende opleidingen:

1. *Corsi di Laurea Specialistica/Magistrale*: het gaat om universitaire opleidingen met een duur van 2 jaar (na de *Laurea*). De opleiding leidt tot de graad van *Laurea Specialistica* (LS). De graad wordt verleend na het behalen van 300 (180+120) *credits* en het schrijven van een scriptie. In bepaalde richtingen worden het eerste en het tweede niveau als één opleiding aangeboden, bijvoorbeeld de opleidingen architectuur, bouwkunde, geneeskunde, dierenarts of tandarts. Deze opleidingen worden aangeduid als *Laurea Specialistica/ Magistrale a ciclo unico*.

Het niveau van de *Laurea Specialistica/Laurea Magistrale* (EHEA-QF 2e cyclus/EQF-niveau 7) is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs. Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EQF-niveaus.

2. *Corsi di Master Universitario di primo livello* (MU1). Dit zijn wetenschappelijke of beroepsgerichte opleidingen met een duur van maximaal 1 jaar (60 *credits*). Als toegangseis geldt de *Laurea* met eventueel aanvullende eisen. Het diploma geeft geen toegang tot de PhD aangezien het opleidingen betreffen die aangeboden worden onder de autonome verantwoordelijkheid van universiteiten.

Het niveau van de *Master Universitario di primo livello* (EHEA-QF 2e cyclus/EQF-niveau 7) is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs of in het hoger beroepsonderwijs, afhankelijk van de oriëntatie. Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EQF-niveaus.

Op het derde niveau vindt men de volgende opleidingen:

1. *Corsi di Dottore di Ricerca*: dit zijn opleidingen gericht op wetenschappelijk onderzoek. Toelating is gebaseerd op een graad van het tweede niveau (bijvoorbeeld *Laurea Specialistica*) en het slagen voor een zeer competitief examen. De duur is minimaal 3 jaar, waarna afgesloten wordt met een dissertatie. De opleiding leidt tot de graad *Dottorato di Ricerca*.

2. *Corsi di Specializzazione*: dit zijn gespecialiseerde professionele vervolgoopleidingen leidend tot het *Diploma di Specializzazione*. Men wordt toegelaten met de graad van *Laurea Specialistica* en het slagen voor een competitief toelatingsexamen. De opleidingen duren tussen de 2 en 6 jaar.
3. *Corsi di Master Universitario di secondo livello*: dit zijn geavanceerde wetenschappelijke of beroepsgerichte opleidingen, waarvoor als toelatingseis de *Laurea Specialistica* (LS) geldt, met eventuele aanvullende eisen. De te behalen graad *Master Universitario di secondo livello* wordt verkregen na het behalen van ten minste 60 *credits*. Het diploma geeft geen toegang tot de PhD aangezien het opleidingen betreffen die aangeboden worden onder de autonome verantwoordelijkheid van universiteiten.

■ Hoger beroepsgericht onderwijs

Hoger technisch onderwijs

Sinds 2008 bestaat er een nieuw type instelling, het *Istituto Tecnico Superiore* (ITS). Toelating biedt het *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato*.

De opleidingen hebben een duur van 4 semesters (1800/2000 uur). Opleidingen van 6 semesters komen ook voor. Er is hierbij dan sprake van een opleidingsprogramma dat is opgesteld in samenwerking met een universiteit. Praktijkervaring is een belangrijk onderdeel binnen de opleiding: een stage van 30% van de totale studieduur is verplicht. De opleiding wordt afgesloten met het *Diploma di Tecnico Superiore*. De opleiding is met name bedoeld voor toegang tot de arbeidsmarkt, maar geeft eveneens toegang tot de universiteit.

Naast de opleidingen aan het *Istituto Tecnico Superiore* wordt er ook technisch onderwijs aangeboden binnen het *Istruzione e Formazione Tecnica Superiore* (IFTS), hoger technisch onderwijs en beroepsvorming. Dit type onderwijs heeft als primair doel jongeren op te leiden voor de arbeidsmarkt en biedt mensen met al opgedane werkervaring de mogelijkheid een diploma te halen.

Er zijn 2 typen opleidingen: opleidingen met een studieduur van 1200/2400 uur (2 à 4 semesters), en opleidingen met een studieduur van 800/1000 uur (2 semesters).

De toelatingseis voor opleidingen van 800/1000 uur is een afsluitend diploma van het voortgezet onderwijs of een *diploma professionale di tecnico*.

Voor de opleidingen met een studieduur van 1200/2400 uur kan ook toegang worden verkregen zonder een afsluitend diploma van voortgezet onderwijs, op basis van opgedane werkervaring. De opleidingen worden afgesloten met een *Certificato di Specializzazione Tecnica Superiore*.

Hoger kunst- en muziekonderwijs

De opleidingen op het gebied van schone kunsten, muziek-, theater-, en dansstudies (*Alta Formazione Artistica e Musicale* – AFAM) hebben als minimum

toelatingseis het *Diploma di Superamento dell'Esame di Stato* en doorgaans een toelatingsexamen. De opleidingen zijn opgewaardeerd tot universitair niveau en worden onder andere aangeboden door de *Accademie di Belle Arti*, *Accademia Nazionale di Arte Drammatica*, *Conservatori di Musica* en de *Accademia Nazionale di Danza*. De AFAM-opleidingen worden evenals de universitaire opleidingen ingedeeld in 3 niveaus.

Op het eerste niveau volgt men een 3-jarige opleiding van 180 *credits* die leidt tot het *Diploma Accademico di Primo Livello*.

Het niveau van het *Diploma Accademico di Primo Livello* (EHEA-QF 1e cyclus/EOF-niveau 6) is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs (kunstonderwijs). Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EOF-niveaus.

Op het tweede niveau zijn er de volgende opleidingen:

1. Een 2-jarige opleiding van 120 *credits*, leidend tot het *Diploma Accademico di Secondo Livello*. De toelating is op basis van een *Laurea* of het *Diploma Accademico di Primo Livello*. Het leidt op tot een algemeen hoger niveau van kennis en techniek. Het diploma geeft toegang tot het *Diploma di Formazione alla Ricerca*, behorend tot het derde niveau binnen het AFAM-systeem. Deze 3-jarige opleiding is vooral gericht op onderzoek op hoog niveau.

Het niveau van het *Diploma Accademico di Secondo Livello* (EHEA-QF 2e cyclus/EOF-niveau 7) is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs (kunstonderwijs). Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EOF-niveaus.

2. Het *Diploma di Perfezionamento o Master (I)* is een opleiding van minimaal 1 jaar (60 *credits*). Het diploma geeft toegang tot de minimaal 1-jarige *Diploma di Perfezionamento o Master (II)*, behorend tot het derde niveau.

Het niveau van het *Diploma di Perfezionamento o Master* (EHEA-QF 2e cyclus/EOF-niveau 7) is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs (kunstonderwijs). Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EOF-niveaus.

3. Het *Diploma Accademico di Specializzazione (I)* is een opleiding van minimaal 2 jaar (120 credits). Het diploma geeft toegang tot de minimaal 2-jarige *Diploma Accademico di Specializzazione (II)*, behorend tot het derde niveau.

Het niveau van het *Diploma Accademico di Specializzazione* (EHEA-QF 2^e cyclus/ EQF-niveau 7) is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs (kunstonderwijs). Een volledige [beschrijving](#) van de leeruitkomsten voor alle EQF-niveaus.

Overige niet-universitaire hoger onderwijsopleidingen

Hieronder volgen enkele van de bekendste opleidingen.

- *Scuole di Archivistica, Paleografia e Diplomatica* (Scholen voor archivering, paleografie en diplomatie). Toelating tot deze 2-jarige opleiding is het *Esame di Stato*. De opleiding leidt tot het *Diploma di archivistica, paleografia e diplomatica*.
- *Scuole Superiori per Mediatori Linguistici* (Hogere Scholen voor tolken en vertalers). De hogere scholen voor tolken en vertalers bieden veel verschillende programma's aan. De 3-jarige opleiding (180 credits) leidt tot het *Diploma di Mediatore Linguistico*. Dit diploma geeft toegang tot verwante opleidingen binnen de tweede cyclus (*lauree specialistiche*).

Beoordelingssystemen

Voortgezet onderwijs

In cijfers	Omschrijving	Betekenis
10	<i>Ottimo</i>	Uitmuntend
9-8	<i>Distinto</i>	Zeer goed
7	<i>Bene</i>	Goed
6	<i>Sufficiente</i>	Voldoende
5-0	<i>Insufficiente</i>	Onvoldoende

Voor wat betreft het staatsexamen (*Esame di Stato*) wordt een beoordelingssysteem gebruikt van 0-100. Hierbij geldt 60 als laagste voldoende en 100 met lof (*lode*) als het hoogst haalbare cijfer.

Meer informatie over de waarde van buitenlandse cijfers staat op onze [website](#).

Universitair onderwijs

Voor de tentamens wordt een schaal van 0-30 gehanteerd met een minimum van 18 als voldoende. Voor de examens geldt een schaal van 0-110, met een minimum van 66 om te slagen en een maximum van 110, soms met de aantekening *lode* (cum laude).

Niet-universitair onderwijs

Bij deze vorm van onderwijs gebruikt elk instituut zijn eigen criteria voor de beoordeling en is er een examen aan het eind van de opleiding. In het hoger onderwijs wordt gebruik gemaakt van het *European Credit Transfer and Accumulation System* (ECTS): 1 *credit* is 25 werkuren en de jaarlijkse werklast bestaat uit 60 *credits*.

Meer informatie over het ECTS is beschikbaar in de Engelstalige [gebruikershandleiding](#) van de Europese Commissie.

■ Bolognaproces

Sinds het academisch jaar 2001 bieden de hoger onderwijsinstellingen onderwijs in 2 fasen aan: in 2001-2002 werd de eerste fase van 3 jaar ingevoerd en in 2002-2003 volgde de tweede fase.

Informatie over de huidige stand van zaken is te vinden op de [website](#) van de Europese Hoger Onderwijsruimte (EHEA).

■ Kwalificatieraamwerken

Het Italiaanse kwalificatieraamwerk voor hoger onderwijs (*Qualifications Framework for Higher Education, QTI*), werd voor het eerst gepubliceerd in 2010 en is ontwikkeld als instrument ter beschrijving van de kwalificaties die worden uitgereikt binnen het Italiaanse hoger onderwijs, in termen van verwachte competenties en leeruitkomsten. Het QTI omvat de 3 Bologna cyclussen en is gemodelleerd naar het *Qualifications Framework for the European Higher Education Area* (EHEA-QF).

Meer informatie over het Italiaanse kwalificatieraamwerk voor hoger onderwijs is beschikbaar op de [website](#) van *Qualifications Framework for Higher Education* (QTI).

Italië heeft nog geen *National Qualification Framework* (NQF) vastgesteld. Meer informatie over de stand van zaken en de koppeling aan het Europees kwalificatieraamwerk (EQF) is te vinden in het [rapport](#) uit 2014 van Cedefop.

■ **Accreditatie en kwaliteitszorg**

De *Agenzia nazionale di valutazione del sistema universitario e della ricerca* (ANVUR) is een publieke instantie die onder toezicht staat van het ministerie van Onderwijs, Universiteit en Onderzoek.

ANVUR heeft 3 hoofdtaken:

1. Organiseren van externe evaluatieprogramma's om de kwaliteit van activiteiten van universiteiten, publieke en private onderzoeksinstituten te meten.
2. Richten op activiteiten van interne evaluatieorganen van universiteiten en onderzoeksinstituten.
3. Evalueren van de doeltreffendheid van publieke financieringsprogramma's, en het bevorderen van onderzoeks- en vernieuwingsactiviteiten.

Informatie over de nationale erkenning van een opleiding is te vinden op de [website](#) van *Universitaly*, zoek op studieniveau (eerste of tweede niveau) en op de naam van de instelling. Een lijst van erkende opleidingen, aangeboden door de instelling, zal verschijnen.

Informatie over de erkenning van hoger onderwijsopleidingen in de kunsten is ook beschikbaar op de website van *Universitaly*.

Om te zien of een hoger onderwijsopleiding in de kunsten of muziek erkend is, bezoek deze [pagina](#) en zoek op de naam van de instelling.

■ **Internationale verdragen**

Italië heeft de Lissabon Conventie in 1997 ondertekend. Ook heeft Italië een aantal multilaterale overeenkomsten ondertekend met name op Europees niveau, met als onderwerpen de erkenning van studies en kwalificaties, studieperiodes en de gelijkheid van diploma's voor toelating tot de universiteit. De bilaterale overeenkomsten betreffen die met de Heilige Stoel, San Marino, Spanje, Zwitserland, Slovenië, Oostenrijk, Duitsland en Australië.

■ **Diplomasupplement**

De hogeronderwijsinstellingen in Italië zijn wettelijk verplicht om een diplomasupplement af te geven. Deze worden inmiddels afgegeven in de eerste en tweede cyclus van het hoger onderwijs.

Meer informatie over het *Diploma Supplement* (DS) is beschikbaar op de [website](#) van de Europese Commissie.

■ Samenstelling dossier

Voor toelating tot het hoger onderwijs in Italië is het voldoende dat leerlingen het *Allegato del diploma* (bijlage bij het diploma) overleggen. Dit document, uitgegeven door het ministerie van Onderwijs, Universiteit en Onderzoek certificeert dat het staatsexamen is behaald. Daarnaast geeft het informatie over de studierichting, de behaalde cijfers en een vakkenoverzicht. Het eigenlijke diploma (*Diploma di Superamento dell'Esame di Stato Conclusivo*) kan maanden later worden uitgegeven.

■ Overzicht hogeronderwijsinstellingen

- Een overzicht met universitaire instellingen kan worden geraadpleegd op de [website](#) van het Ministerie van Onderwijs, Universiteit en Onderzoek in samenwerking met CINECA
- De MIUR [database](#) van nationaal erkende universitaire opleidingen.

■ Handige websites

- [Website](#) van het *Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (MIUR), het belangrijkste orgaan voor internationale samenwerking en uitwisseling in het hoger onderwijs.
- [Website](#) van het *Centro di Informazione sulla Mobilità e le Equivalenze Accademiche* (CIMEA), tevens de Italiaanse NARIC, met onder andere informatie over de erkenning van buitenlandse kwalificaties in Italië.
- MIUR [database](#) van nationaal erkende universitaire opleidingen.
- [Website](#) met informatie over het Italiaanse kwalificatieraamwerk voor het hoger onderwijs, *Quadro dei Titoli Italiani* (QTI).
- [Website](#) van het *Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca* (MIUR) met informatie over opleidingen en kwalificaties in het hoger kunstonderwijs (*Alta Formazione Artistica e Musicale*).
- MIUR [database](#) van nationaal erkende hogere kunstopleidingen (AFAM-opleidingen).